

VĂN BẢN VĂN HỌC

I. Tiêu chí chủ yếu của VB VH:

1. VB VH là những văn bản đi sâu phản ánh hiện thực khách quan và khám phá thế giới tình cảm và tư tưởng, thỏa mãn nhu cầu thẩm mỹ của con người.
2. VB VH được xây dựng bằng ngôn từ nghệ thuật có tính hình tượng, tính thẩm mỹ cao, tính hàm súc, đa nghĩa.
3. VB VH được xây dựng theo 1 phương thức riêng- nói cụ thể hơn là mỗi VB VH đều thuộc về 1 thể loại nhất định và theo những quy ước, cách thức của thể loại đó.
→ Tuy nhiên VB VH không chỉ là những biện pháp, những kĩ xảo ngôn từ mà là 1 sáng tạo tinh thần của nhà văn.

II. Cấu trúc của VB VH:

1. Tầng ngôn từ- từ ngữ âm đến ngữ nghĩa

- Ngữ nghĩa:

+ Nghĩa tường minh. VD: con chó sói, mùa xuân,...

+ Nghĩa hàm ẩn. VD: lòng lang dạ sói, tuổi xuân,...

- Ngữ âm:

VD:

+ Tài cao phận thấp chí khí uất

Giang hồ mê chơi quên quê hương.

(Tản Đà)

→ C1 nhiều thanh trắc → sự bế tắc, u uất của kẻ tài hoa, anh hùng ko gặp thời vận. C2 nhiều thanh bằng → cảm giác chơi vui, phiêu bồng → sự buông xuôi, bất lực của con người.

+ Sương nương theo trăng ngừng lưng trời

Tương tư nâng lòng lên chơi vui.

(Xuân Diệu)

→ Hai câu thơ gồm nhiều thanh bằng → cảm giác chơi vui, băng khuâng khó hiểu của kẻ đang tương tư.

2. Tầng hình tượng

- Hình tượng được sáng tạo trong văn bản nhờ những chi tiết, cốt truyện, nhân vật, hoàn cảnh, tâm trạng (tùy quy mô văn bản và thể loại) mà có sự khác nhau.

- VD: Hình tượng cành mai (Cáo tật thị chúng- Mãn Giác thiền sư) biểu tượng cho sự sống tuần hoàn, sức sống mãnh liệt, niềm tin tưởng, lạc quan, yêu đời.

Hình tượng cây tùng (Tùng- Nguyễn Trãi) biểu tượng cho người quân tử...

3. Tầng hàm nghĩa

- Là ý nghĩa ẩn kín, ý nghĩa tiềm tàng của văn bản.

- VD: Mẹ và quả (Nguyễn Khoa Điềm)

Những mùa quả mẹ tôi hái được

Mẹ vẫn trông vào tay mẹ vun trồng

Những mùa quả lặn rồi lại mọc

Như mặt trời, khi như mặt trăng.

Lũ chúng tôi từ tay mẹ lớn lên

Còn những bí và bầu thì lớn xuống
Chúng mang dáng giọt mồ hôi mặn
Rỏ xuống lòng thầm lặng: mẹ tôi.
Và chúng tôi- một thứ quả trên đời
Bảy mươi tuổi mẹ đợi chờ được hái
Tôi hoảng sợ ngày bàn tay mẹ mỏi
Mình vẫn còn một thứ quả non xanh.
“Một thứ quả non xanh” → Con người chưa trưởng thành.

III. Từ văn bản đến tác phẩm văn học:

Nhà văn - sáng tạo - VB VH (hệ thống kí hiệu khách quan) - người đọc - tác phẩm văn học.

* Ghi nhớ: (sgk).

HỒI TRỐNG CỔ THÀNH

(Trích hồi 28- Tam quốc diễn nghĩa)

I- Tìm hiểu chung :

1. Tác giả: (1330-1400 ?)

- Có nhiều đóng góp cho trường phái tiểu thuyết lịch sử thời Minh- Thanh pử TQ.

2. Tác phẩm :SGK

3. **Đoạn trích:** thuật lại việc Quan Công đi tìm minh chủ Lưu Bị, qua 5 cửa ải, chém 6 tướng Tào, về đến Cổ Thành bị Trương Phi nghi ngờ bội nghĩa, quyết sống mái với người em.

Bố cục:

II- Đọc – Hiểu :

1 Hình tượng nhân vật Trương Phi.

- Ca ngợi Trương Phi cương trực đến nóng nảy, trung thành, căm ghét sự phản bội:

+ không chấp nhận sự quanh co, lắt léo, đen trắng rõ ràng, với kẻ thù chỉ nói chuyện bằng gươm giáo: “ *Thẳng như tên bắn, sáng như tấm gương soi*”, nghe tin Q/ Công đến, mắt trợn tròn xoe..”-> thái độ đối lập với Quan công (Tphidứng trên 2 lập trường: tình nghĩa anh em và tình nghĩa vua tôi)

+ Xung mào- tao, lí giải tội của Quan Công (bỏ anh hàng Tà, lừa tao), kết tội QC bội nghĩa

+ Tôn Càn, QC, 2 chị dâu thanh minh nhưng vẫn ko tin

- Mỗi ngày vực được đẩy lên khi đám quân của Sái Dương mang cờ Tào đuổi kịp QC-> Tphi nghi QC đến bắt mình về hành Tào Tháo.

- Không tin vào lời nói, Tphi ra điều kiện khắc nghiệt: QC phải chém được đầu SD sau 3 hồi trống.

- Khi chứng kiến hành động chém SD của QC, T Phi hỏi rõ sự tình, “ rõ nước mắt, sụp lạy Vân Trường” -> tình cảm chân thành của con người cương trực, thẳng thắn=> tuy nóng nảy, bộc trực nhưng rất khoan dung, biết cầu thị

2. Nhân vật Quan Trường

- Đề cao 1 con người trí dũng song toàn, biết tiến thoái, khiêm nhường, nhũn nhặn khi ở thế “ tình ngay lí gian”: Vui mừng khi nghe tin Trương Phi đang ở Cổ thành nhưng hốt hoảng tước cách ứng xử của T/Phi, nhưng vẫn tỏ ra độ lượng, từ tốn thanh minh, chấp nhận điều kiện khắc nghiệt để minh oan.

- Cách minh oan anh hùng, minh oan bằng tài nghệ, khí phách, tình thế sáo le buộc QC phải chứng thực lòng mình với em. Hồi trống vang lên, QC đã minh oan cho mình.

3 Ý nghĩa Hồi trống Cổ Thành.

- Hồi trống giải nghi ngờ với Trương Phi.
- Hồi trống minh oan cho Quan Công.
- ⇒ Là hồi trống ra quân, cũng là hồi trống thu quân, là hồi trống thách thức cũng là hồi trống minh oan, đoàn tụ.

I. Tổng kết

1. Nghệ thuật .

- Tính cách nhân vật nhất quá, xung đột, giàu kịch tính.
- Lời kể chuyện lôi cuốn, hấp dẫn.

2. Ý nghĩa văn bản: Đề cao lòng trung nghĩa